

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ЕКОНОМИЈА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

**АГЕНЦИЈА
ЗА ПОДДРШКА НА ПРЕТПРИЕМНИШТВОТО
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

ИЗВЕШТАЈ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА

ПРОГРАМАТА

**ЗА ПОДДРШКА НА ПРЕТПРИЕМНИШТВОТО, КОНКУРЕНТНОСТА И
ИНОВАТИВНОСТА НА
МАЛИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА
ВО 2018 ГОДИНА**

**За 2018 година
(јануари – декември 2018)**

Скопје, јануари 2019

ИДЕНТИФИКАЦИСКА КАРТА

Назив:	Агенција за поддршка на претприемништвото на Република Македонија - АППРМ
Адреса:	Кеј Димитар Влахов 4, Скопје
Основач:	Влада на Република Македонија
Ресорно министерство:	Министерство за економија
Директор:	Иле Митковски
Управен одбор:	Златко Колев – претседател Јумни Адеми – заменик претседател Иван Ајтарски - член Розита Талевска Христова - член Салајдин Идризи - член
Партнери на АППРМ:	Министерство за економија Министерство за труд и социјална политика Министерство за образование и наука Министерство за финансии Стопанска комора на Република Македонија Сојуз на стопански комори Стопанска комора на северо-западна Македонија Државниот завод за статистика Централен Регистар на Република Македонија Агенција за вработување на Република Македонија Национален совет за претприемништво и конкурентност Регионални фондации за развој на МСП во Скопје, Куманово, Велес, Струмица и Битола ЕСА Агенции во Тетово, Гостивар и Охрид Инкубатори за поддршка на малото стопанство Други претприемачки центри (Евро Центар - Свети Николе, Ромскиот Деловен Информативен Центар од Скопје, Стопанска - Комора на Северо-Западна Македонија, Занаетчиска Комора на град Скопје, Занаетчиска комора на Македонија, Стопанска Комора на Македонија, МИР - Фондација за менџмент и индустриско истражување) SPARK - Холандија SINTEF – Норвешка JICA - Јапонија Конзорциум - Европски информативен и иновативен центар Македонија - Европска Комисија (EICM)

Кратенки

АППРМ	Агенција за поддршка на претприемништвото на Р. М.
МЕ	Министерство за економија
МТСП	Министерство за труд и социјална политика
УНДП	Програма за развој на Обединетите Нации
ОДП	Организации за Деловна Поддршка
ЕЕН	Европска мрежа на претпријатија
МИС	Менаџмент информативен систем
ПСВ	Помош за самовработување
ИПА	Претпристапни фондови
АВРМ	Агенција за вработување на Република Македонија
ЈСА	Јапонска агенција за меѓународна соработка
МИР	Фондација за менаџмент и индустриско производство
SINTEF	Истражувачка организација од Скандинавија – Норвешка
ВСС	Ваучерски систем на советување
РЦ	Регионален центар
ЕСА	Агенција за помош на претпријатијата
ТАСМЕ	Проект за техничка помош за развој на МСП
МСП	Мали и средни претпријатија
НАССР	Систем за производство на безбедна храна
ГТЗ	Германско друштво за техничка соработка
ПРЕДА	Регионална развојна агенција на Пелагонија ПРЕДА
БП	Бизнис план
ХРДФ	Фонд за развој на човечки ресурси
МАСИТ	Македонска асоцијација за информатичка технологија
СЕП	Секретаријат за европски прашања
МБПР	Македонска Банка за поддршка на Развојот
МРФП	Македонска Развојна Фондација за Претприемништво
YES Inkubator	Инкубатор за млади претприемачи
СКСЗМ	Стопанска комора на северо западна Македонија
АСИРМ	Агенција за странски инвестиции на РМ
ССКМ	Сојуз на Стопански комори на Македонија
ЕБА	Европска бизнис асоцијација
ЦЕЕД	Центар за развој на претприемачи и менаџери
БСЦ	Центар за развој на бизниси
АМПТ	Активни мерки на пазарот на трудот
ОПВ	Оперативен план за вработување
РП	Рамковна програма
ЦИРКО	Центар за истражување, развој и континуирано образование

МИСИЈА

Развој на претприемништвото и малото стопанство во Република Македонија преку реализација на приоритетни проекти кои ги отсликуваат:

- ✓ Вистинските подрачја на интервенција согласно искажаните реални потреби на малото стопанство, и
- ✓ Владината Програма за развој на претприемништвото, конкурентноста и иновативноста на малите и средни претпријатија.

ПРОГРАМСКИ АКТИВНОСТИ

- Деловно поврзување во земјата и странство,
- Прибирање, обработка и доставување на информации релевантни за МСП секторот,
- Воспоставување и одржување на база на податоци и електронска поврзаност помеѓу регионалните центри за поддршка на претприемништвото,
- Реализација на програми од областа на едукацијата, тренингот, обуките и консултантски услуги за МСП секторот,
- Организирање трибини, конференции и бизнис форуми,
- Спроведување програми за соработка со земјите од регионот и пошироко,
- Спроведување останати домашни развојни проекти,
- Финансиска поддршка на МСП преку субвенционирано советување (ваучери),
- Кофинансирање развојни проекти во соработка со домашни и странски инвеститори и донатори.

С О Д Р Ж И Н А

1. Активности и проекти според програма на АППРМ (подпрограма 40)	6
1.1 Ваучерски систем на советување.....	6
1.2 Инфо пулт проект во соработка со регионалните центри	12
1.3 Организирање на обуки за подготовка на бизнис план	15
1.4 Организирање на обуки за наставници/професори кои го предаваат предметот претприемништво и бизнис.....	16
1.5 Претприемачко образование	17
1.6 Кофинансирање на Европска недела на МСП	20
1.7 Организирање на менторство помеѓу искусни претприемачи и стартап фирми.....	21
1.8 Организирање на обуки за локални консултанти.....	22
1.9 Организирање на обуки за зголемување на конкурентноста на МСП.....	23
1.10 Подготовка на годишен извештај – Обсерваторија за МСП.....	25
1.11 Организирање на обуки за општествена одговорност и промоција на социјалното претприемништво	27
1.12 Поддршка на женско претприемништво	28
1.13 Кофинансирање на донаторски проекти.....	30
2. Финансиски извештај	34

ВОВЕД

Во согласност со член 19 од Законот за основање на Агенција за поддршка на претприемништво на Република Македонија (Сл.весник бр. 60/03, 161/09, 171/10, 41/14, 64/18), Агенцијата е должна за своето работење и користење на средства да поднесува извештаи до Министерството за економија најмалку два пати годишно и Годишен Извештај до Владата на Република Македонија до 31 јануари за претходната година.

Во извештајот кој го опфаќа периодот јануари - декември 2018 година, Агенцијата за поддршка на претприемништвото, врз основа на оперативниот и финансовиот план за 2018 година, ги реализираше во континуитет предвидените оперативни активности за овој период кои произлегуваат од Програма за поддршка на претприемништвото, конкурентноста и иновативноста на малите и средните претпријатија во 2018 година, односно активностите и проектите кои се реализираат преку АППРМ (подпрограма 40).

Врз основа на член 36, став 3 од Законот за Владата на Република Македонија (Службен весник на Република Македонија бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07, 19/08, 82/08, 10/10, 51/11 и 15/13) Владата на Република Македонија, на седница одржана 30 јануари, 2018 година ја донесе Програмата за поддршка на претприемништвото, конкурентноста и иновативноста на малите и средните претпријатија во 2018 година, (објавена во Службен весник на РМ бр. 21 од 02 февруари 2018 година).

1. Активности и проекти според програма на АППРМ (подпрограма 40)

1.1 Ваучерски систем на советување

Програмата за ваучерско (субвенционирано) советување нуди поддршка на потенцијалните претприемачи и на постојни претпријатија кои сакаат да реализираат некоја бизнис идеја. Ваучерскиот систем на советување го поддржува обезбедувањето услуги на советување и развој на деловна активност во форма на плативи ваучери. Ваучерите им дозволуваат на корисниците да изберат овластени советници според мониторингот и методологијата одобрена од АППРМ.

Помошта за самовработување се обезбедува бесплатно на невработените, додека поддршката за МСП е во вид на соодветен грант, односно 50% учество на клиентот и 50% субвенција. Во извештајниот период беа реализирани следниве активности:

- Извештај за реализацијата на оваа програмска активност во 2017 година,
- Измени и дополнување на web за консултанти,
- Избор на организации за деловна поддршка во месец февруари кои, врз основа на договори, беа вклучени за реализација на програмската активност „Ваучерскиот систем на советување”, во 2018 година при што се реализираше:
 - подготовка и објавување на јавен повик во јавните гласила,
 - подготовка на придружна документација кон јавниот повик,

- подготовка на методологија за оценување на апликациите кон јавниот повик,
- оценка и предлог на Комисијата за избор доставен до директорот на АППРМ за избор на 7 ОДП, од вкупно 8 пријавени на Јавниот повик,
- припрема и потпишување на договори со 7 избрани ОДП,
- почеток на имплементација на Програмата од март 2018 година.

Резултати во ВСС за овој извештаен период (март - декември 2018 година) се следни:

- Вкупно издадени - 48 ваучери за 30 клиенти на вкупен износ од 753.864,00 денари.
- За потенцијални претприемачи издадени се 22 ваучери за 11 клиенти на вкупен износ од 189.864,00 денари.
- За постојни претпријатија издадени се 26 ваучери за 19 клиенти во вкупен износ од 564.000,00 денари.

За административна надокнада на ОДП кои ја и имплементираат ваучерската програма на регионално ниво планирани беа 21% од вкупниот износ на субвенцијата, а потрошени беа 18,56% или 139.495,00 денари на годишно ниво. Надокнадата на ОДП е регулирана со посебни нормативи кои се дел од Прирачникот на процедури и Договорите за реализација на програмата кои се склучуваат со секоја ОДП поединечно.

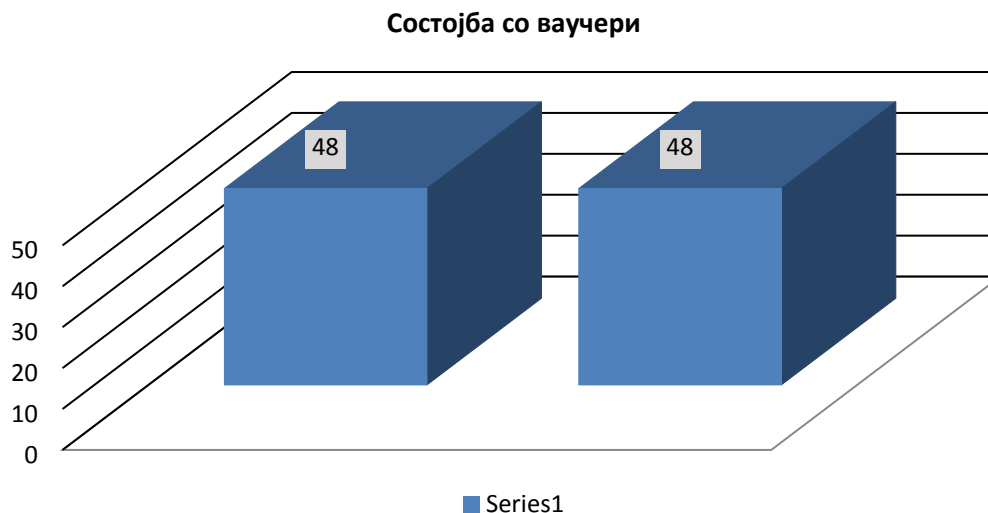
Резултатите во извештајниот период во однос на вклучени клиенти и издадени ваучери се добри со оглед дека во поголем дел од овој извештаен период сите изведувачи на програмата за Ваучерско советување беа ангажирани во реализација на Програмата на Владата на РМ за Самовработување¹, при што исто така се издаваа ваучери за невработени лица.

Резултати за вој период се како следи:

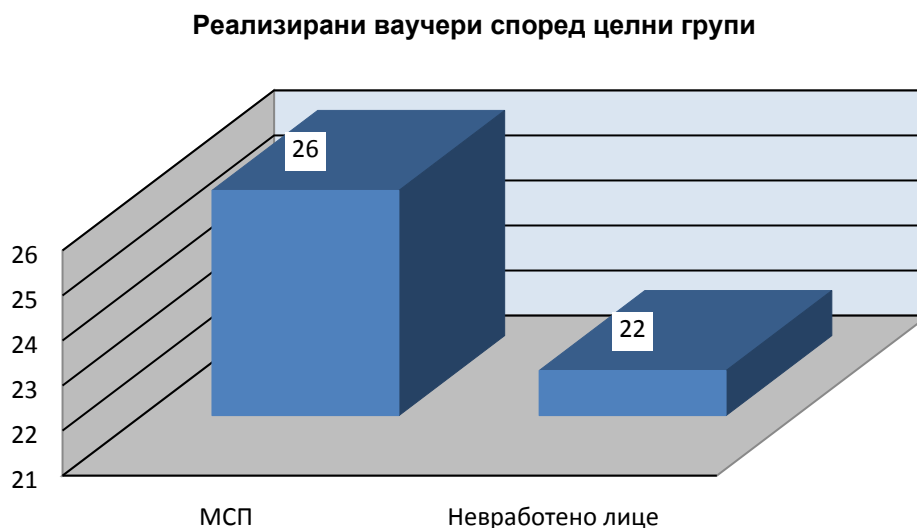
ОДП	КЛИЕНТИ			ВАУЧЕРИ		
	Потенцијални претприемачи	МСП	Вкупно клиенти	Потенцијални претприемачи	МСП	Вкупно ваучери
ЕСА Тетово	0	3	3	0	3	3
РЦ Куманово	2	2	4	4	3	7
РЦ Скопје	3	9	12	6	14	20
РЦ Битола	0	2	2	0	2	2
ЕСА Охрид	0	0	0	0	0	0
РЦ Велес	0	1	1	0	2	2
РЦ Струмица	6	2	8	12	2	14
	11	19	30	22	26	48

¹ Во програмата САМОВРАБОТУВАЊЕ, односно "Креирање можности за работа за сите III" издадени се 1186 ваучери за невработени лица

Сите 48 издадени ваучери за време на извештајниот период се завршени и платени:

Вкупниот досегашен број на издадени ваучери и односот според целните групи и вкупниот износ може да се од следните графикони:

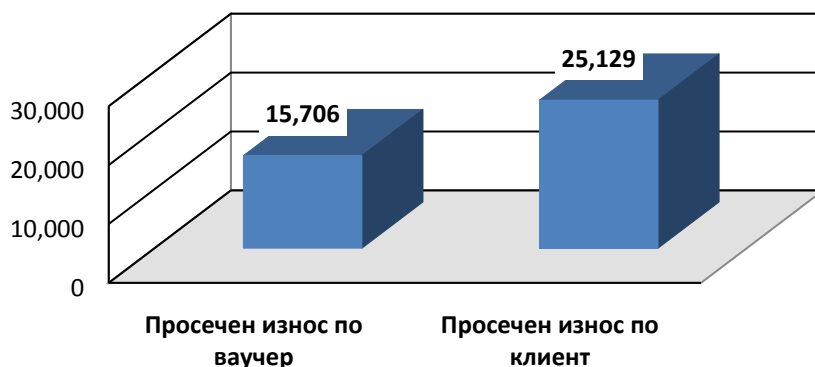
Резултатите покажуваат дека за разлика од минатата година учеството на малите и средните претпријатија како целна група во Ваучерската програма е зголемено и за време на извештајниот период издадени се 26 ваучери за МСП за разлика од минатата година кога беа издадени 22 ваучери.

Кога ќе се земе во предвид вкупниот број на ваучери и вкупниот број на клиенти вклучени во Програмата на ВСС, се забележува дека за секој клиент во просек се издаваат 1,6 ваучери за еден клиент, односно за секое невработено лице издадени се по 2 ваучера. За 19 МСП издадени се 26 ваучери.

Имајќи го во предвид вкупниот износ за издадените ваучери од 753.864,00 денари и вкупниот број на часови на советување од 1163 часа од кои 865 специјалистички и 298 генералистички доаѓаат до просечна цена на советнички час од 648,00 денари одговара на условите и пазарот на консултантски услуги во Република Македонија.

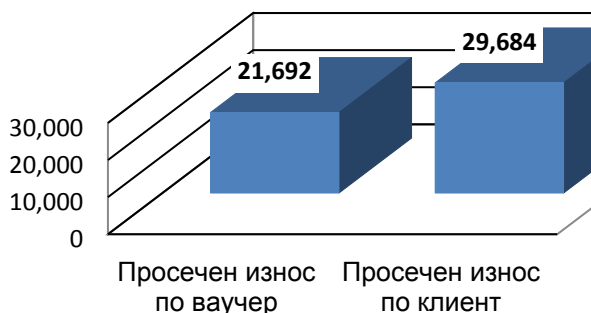
Просечниот износ сметан по ваучери и по клиенти може да се види од следниот графикон:

Просечен износ по ваучер и по клиент за двете целни групи во МКД

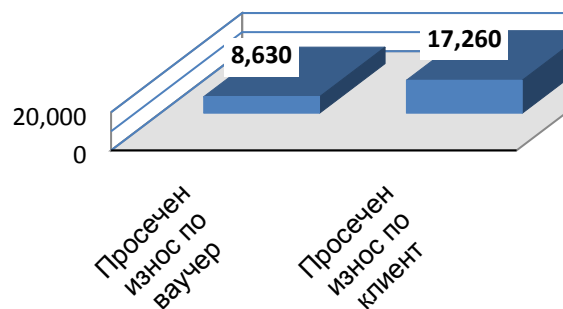

Состојбата одделно за секоја целна група, односно МСП и потенцијални претприемачи (невработени лица) е следна:

Просечен износ по МСП

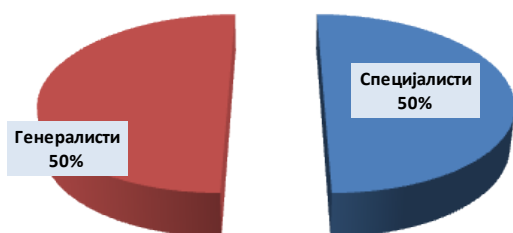
Просечен износ по потенцијален претприемач

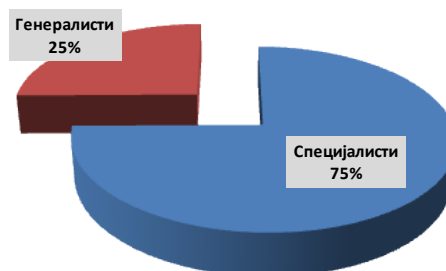
Може да се забележи дека со оглед на посложениот процес на советување кај малите и средните претпријатија износот на субвенцијата е безмалку за два пати поголем од износот кај невработените лица и изнесува околу 21.700,00 денари по ваучер (353 ЕВРА), односно околу 30.000,00 денари по клиент (483 ЕВРА), што заедно со учеството на малите и средните претпријатија (50%) може да се каже дека советодавната интервенцијата е на износ од околу 60.000,00 денари (975 ЕВРА) по клиент.

Во однос на користењето на советодавните услуги (специјалистички или генералистички) од страна на клиентите состојбата е следна:

Реализирани ваучери според вид на советници

Реализирани ваучери според ангажирани средства

Од горенаведените графикони забелелжливо е дека и покрај тоа што бројот на реализирани советувања од страна на советници специјалисти и генералисти е еднаков, односно реализирани ваучери се по 24 ваучери, во случај кога се набљудуваат средствата кои се ангажирани за советниците односот се менува на 25% реализирани ваучери од страна на советници генералисти и 75% од специјалисти.

Ова се должи на фактот специјалистичките услуги се по обемени, а со тоа и бараат ангажирање на поголеми финансиски средства за разлика од услугите од страна на советници-генералисти.

За 24 ваучери реализирани од страна на специјалисти резервирани се 564.000,00 денари, а за 24 ваучери реализирани од страна на генералисти резервирани и платени се 189.864,00 денари, односно просечен ваучер за ангажирани специјалисти изнесувал 23.500,00 денари, а за генералисти 7.911,00 ден.

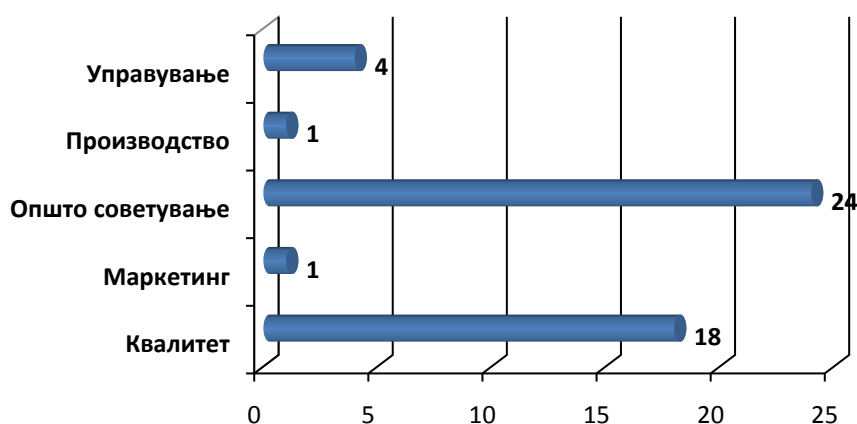
Од горенаведените графикони забележливо е дека учеството на специјалистите според бројот на клиенти еднакво однос на генералистите, а ако се набљудува според ангажираните средства овој процент значително се зголемува кај специјалистичките во однос на издадените ваучери за генералистички советувања. Ова се должи на фактот дека МСП најчесто користат специјалистички услуги.

Во следните графикони дадени се видот на вкупните побараните и добиени советодавни услуги според вид на советување и подрачја на советување:

Вкупно советувања во ВСС

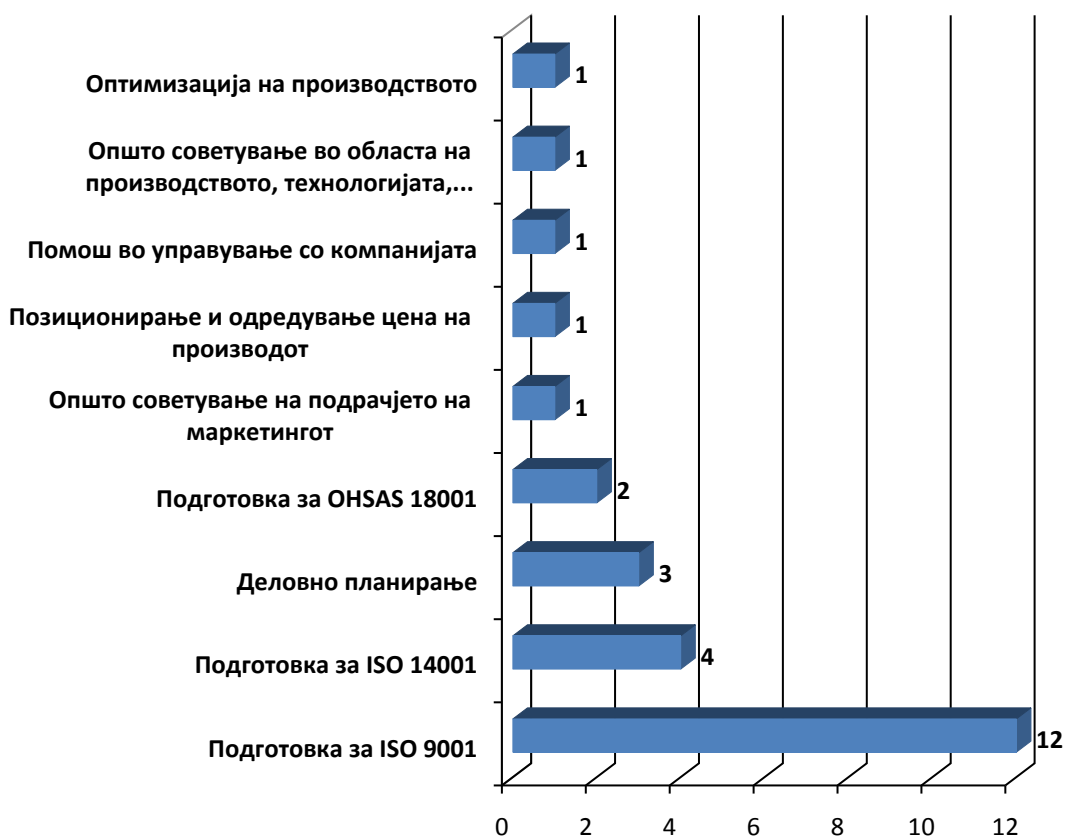
Подрачје на советување

Веднаш се забележува дека и понатаму најбарана услуга е помош во изработка на деловен план и помош околу регистрација на фирмите² што се должи на издадените ваучери за невработени лица за кои задолжително се бара, со помош на советниците да изработат бизнис план како би се проверила одржливоста на бизнисот и потоа да регистрираат компанија и да се самовработат. Другите услуги се уште не се доволно застапени, што наложува дека треба да се вложат уште поголеми напори во промоција на програмата во целост и да се обезбедат многу повеќе средства од досегашните.

Вкупните видови на услуги дадени на МСП се следните:

Видови на услуги во МСП

² За невработените лица-потенцијални претприемачи издадени се вкупно 22 ваучери, а отворени се 11 фирми

Како и минатата година зголемени се барањата од страна на МСП за воведување на системи за квалитет, пред се ISO стандардите, односно ИСО 9001 и ИСО 14001 кои се уште се барани од страна на МСП.

Распределбата на консултантските услуги според дејноста на МСП е следната:

Ваучери според дејноста на МСП

Треба да се напомене дека со оглед на скромната сума за субвенција која се одобрува за Програмата на ВСС и малата промоција, квалитетот на реализираните проекти е на завидно ниво кое секако со ангажирање на поголем број консултанти постојано ќе се подобрува и подигнува.

Во овој извештаен период, од вкупните одобрени средства за оваа програмска активност во износ од 900.000,00 ден. реализирани се сите средства од кои платени се субвенции во висина од 753.864,00 денари, административна надокнада за изведувачите во висина од 139.945,00 денари, или вкупно 893.909,00 денари, односно не се реализирани средства во висина од 6.191,00 денари.

1.2 Инфо пулт проект во соработка со регионалните центри

Целта на проектот „ИНФО ПУЛТ“ е поврзување на институциите на системот како носители на економската политика и стратегија со малите и средни претприемништва, односно како носители на економскиот развој.

Претприемачите и потенцијалните основачи на нов бизнис од страна на Организациите за деловна поддршка можат да добијат најразлични информативни услуги и конкретни информации за малото стопанство како:

- Информирање за можните форми и институции за обука на претприемачи;
- Информации од областа на деловната помош и финансирање,

- Информации за потенцијалната консултантска помош за решавањето на конкретните проблеми во работењето;
- Информации за можностите за инвестирање во регионот, извозните можности, бизнис контакти и други информации и совети;
- Информации за можностите за учество и аплицирање во домашни, странски и меѓугранични проекти;
- Информации, обуки и совети за лицата опфатени со Програмата на Владата на РМ за поддршка на самовработувањето во текот на првата година од работењето на фирмата;
- Информации за извори на финансирање;
- Информации за саеми, трговски мисии и бизнис форуми во земјата и странство;
- Други деловни информации и интернет истражувања.

Во текот на извештајниот период беше реализиран избор на организации за деловна поддршка кои започнаа со реализација на програмската активност „ИНФО ПУЛТ“ за 2018 година, при што се реализираше:

- подготовка и објавување на јавен повик во јавните гласила,
- подготовка на придружна документација кон јавниот повик,
- подготовка на методологија за оценување на апликациите кон јавниот повик,
- оценка и предлог на Комисијата за избор доставен до директорот на АППРМ за избор на 9 ОДП,
- припрема и потпишувањена договори со 9 избрани ОДП,
- почеток на имплементација на Програмата од март 2018 година.

Р.бр.	Центар	Град	Број на клиенти
1	Занаетчиска Комора на Скопје	Скопје	64
2	ЕСА Охрид	Охрид	64
3	ЕСА Тетово	Тетово	64
4	Р.Ц. Битола	Битола	64
5	Р.Ц. Куманово	Куманово	64
6	Р.Ц. Скопје	Скопје	64
7	Р.Ц. Струмица	Струмица	64
8	Р.Ц. Велес	Велес	64
9	Здружение на бизнис жени	Скопје	65
ВКУПНО:			577

Како што може да се забележи заклучно со декември 2018 година вкупно биле вклучени 577 клиенти во 9 Инфо центри. Бројот на информативно советодавни услуги дадени на клиентите се движи според планираното и регионите се подеднакво застапени, освен во Скопје каде делуваат 3 Инфо центра и бројот на

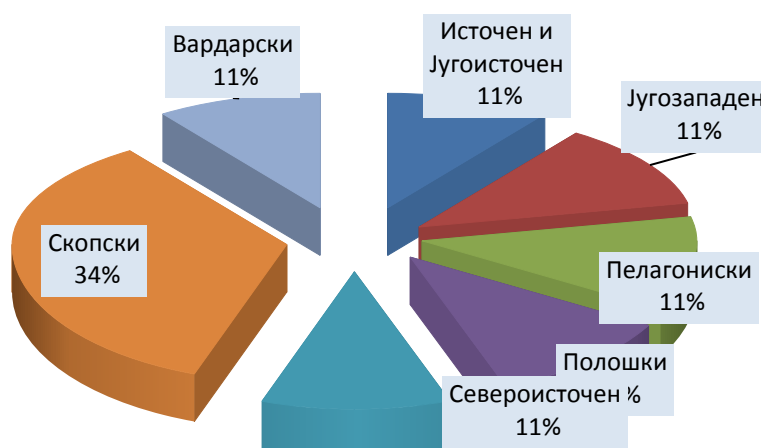
клиенти кои побарале некоја информација достигнува 193 клиента. Во делот на побараните информации (вкупно 337) од клиентите состојбата е следна:

Вид на барана информација

Регионално гледано состојбата со клиентите во Инфо Пулт проектот во текот на 2018 година може да се види од следниот графички приказ:

Преглед на клиенти по региони

Во овој извештаен период, од вкупните одобрени средства за оваа програмска активност во износ од 300.000,00 исплатени се 299.520,00 денари, односно не се реализирани средства во висина од 480,00 денари.

1.3 Организирање на обуки за подготовка на бизнис план

Главна цел на обуките на АППРМ за подготовка на бизнис план е да се мотивираат да почнат сопствен бизнис, да се стекнат со претприемачки вештини како и да знаат самостојно да изработат бизнис план. Исто така, им беа презентирани бизнис модели на денешницата како и можности за финансирање и ваучерска поддршка.

На обуките земаа учество 304 слушатели од Струмица, Штип, Охрид, Битола, Прилеп, Куманово, Кавадарци, Велес, Гостивар и Скопје меѓу кои 72% средношколци, 22 % студенти, 4% невработени лица и 4% вработени млади лица. Родовата структура броеше 67% женски и 33% машки лица, додека родовата распределба укажува дека имало 72% Македонци, 7% Албанци, 6% Роми, 5% Власи, 2% Срби додека 9% биле неопределени.

Во подготвителниот период беа контактирани средните училиштата, факултетите, младинските организации, локалните самоуправи и локални организации-активисти на полето на поттикнување на претприемништвото, како и канцелариите за поддршка на АППРМ. Обуките беа реализирани во Струмица на 23-ти мај 2018 год., Велес на 30-ти мај 2018 год., Куманово на 1-ви јуни 2018 год., Битола на 12-ти јуни 2018 год., Скопје на 14-ти јуни 2018 год., Охрид на 20-ти јуни 2018 год., Прилеп на 21-ти јуни 2018 год., Гостивар на 26-ти јуни 2018 год., Кавадарци на 27-ми јуни 2018 год. и Штип на 28-ми јуни 2018 год. Беа реализирани вкупно 10 обуки во 10 градови. За зголемување на интересот беше реализирана и медиумска кампања преку информирање на националните и локалните радио, ТВ сервиси како и онлајн порталите при што резултираше во два ТВ прилози и пишани објави на информации за обуките и дузина објави на социјалните медиуми. Со цел запознавање на слушателите со дополнителните програми на АППРМ, како што е ваучерскиот систем, слушателите ќе останат информирани за идните активности преку следење на вебстраницата и Фејсбук страницата на Агенцијата, за чија расположливост им беше дополнително посочено.

Содржината на обуките беше внимателно избрана и прилагодена за целната група при што ги содржеше следните теми: вмрежување со останатите слушатели за заедничко започнување на бизнис, детално познавање на процесот за креирање и оценка на бизнис идеи, стекнување на вештини за развој на Бизнис план, стекнување на знаење за специфики на бизнис модел и конкурентна предност на бизнисот, вештини за додавање на вредност на бизнисот моделот како и проценка на моќта на конкурентите, ефикасна распределба на ресурси и пресметување на трошоци за почетен бизнис, вештини за презентирање на бизнис идеја и бизнис модел како и запознаеност со моделите на финансирање/поддршка и програмите за финансирање на државно ниво, но и на регионално ниво. Обуката се реализираше преку комбинација на практична обука и дискусии во траење од 5-6 часа со кафе пауза. Слушателите активно учествуваа по процесот на наставата по системот на претприемачко учење на Универзитетот Харвард (С.А.Д.) со примена на наставни листи, студии на случај и видео материјали.

Обуките ги изведуваа универзитетски професори претприемачи и меѓу кои проф. др. Филип Ивановски, асс. Македонка Димитрова, м-р Љубица Атанасова (наследник на бизнис, Струмица) и Филип Шикалоски (претприемач, Охрид).

За учесниците следеа комплет материјали за работа во групи и индивидуално, специјално приготвен испечатен и каталогизиран припачник „Бизнис план: Насоки и примери“ - ISBN 978-608-66204-1-7, а на крајот беа секому доделени сертификати за успешно завршена обука. За брендирање на овие програмски активности се изработи и банер кој се истакнуваше на видни места за време на обуката за промоција на АППРМ и потребата од континуирани обуки за претприемништво.

Резултатите од спроведената евалуација на обуките се следните. Обуката им овозможила нови знаења и содржини со соодветни предавачи, а високи 75.3 % би ја препорачале на пријател. Исто така, повеќе од 90 % се задоволни од материјалите за обуката, севкупното задоволство од обуката се оценува со 97%.

Спроведена е постапка за јавна набавка на услуги за одржување на образовни обуки по оглас бр.01/2018 објавен на веб страната на Бирото за јавни набавки. Врз основа на спроведена постапка избран е најповолен понудувач, односно Американ Колеџ - УАКС (Институт за претприемачко образование и лидерски развој) со кого е склучен Договор за реализација на образовни услуги бр. 05-131/11 од 10.04.2018 година со вкупна вредност од 262.269,00 денари. Исплатата е извршена по реализација на предметот за јавна набавка во месец јули 2018 година.

1.4 Организирање на обуки за наставници/професори кои го предаваат предметот претприемништво и бизнис

Главна цел на обуките на АППРМ за наставен кадар по претприемништво е слушателите да се го збогатат своето знаење во доменот на новите трендови од областа на претприемништвото, да се запознаат во новите методи на претприемачко учење со цел поттикнување на младите да отвораат сопствени бизниси како и да го проширување на мрежата на соработници и колеги во доменот на делување.

На обуките земаа учество 103 слушатели од Струмица, Штип, Охрид, Битола, Прилеп, Куманово, Кавадарци, Велес, Гостивар, Гевгелија, Охрид и Скопје меѓу кои 86% професори од средно образование и 14% наставен кадар од високо образование. Родовата структура броеше 72% женски и 28% машки лица додека според родовата припадност 83% биле Македонци, 2% Албанци, 3% Роми, 3% Власи, 4% Срби како и 6% неопределени.

Во подготвителниот период беа контактирани средните училиштата и факултетите од целата територија на Република Македонија. Обуките беа реализирани во Битола на 3-ти јули 2018 год. во хотел Епинал и во Скопје на 5-ти јули 2018 год. на УАЦС.

За зголемување на визибилитетот на програмската активност на АППРМ насочена кон наставниот кадар беа информирани медиумите, а истото беше комуницирано преку Фејсбук страницата на АППРМ.

Содржината на обуките беше внимателно избрана и прилагодена за целната група пришто ги содржеше следните теми: вмрежување и зголемување на мрежата на колеги и соработници, нови методи на предавање на наставни содржини поврзани во претприемништвото и започнување на нови бизниси, проширување на знаење за

нови модели на претприемачки бизниси, вештини за употреба на Мегатрендови во претприемачкото образование, детално запознавање со моделите на поддршка и програмите за финансирање на државно и на регионално ниво со цел поттикнување на учениците/студентите да земаат помасовно учество. Обуката се реализираше преку комбинација на практична обука и дискусии во траење од 5-6 часа со пауза за ручек. Слушателите активно учествуваа по процесот на наставата по системот на претприемачко учење на Универзитетот Харвард (С.А.Д.) со примена на наставни листи, студии на случај и видео материјали. Со заеднички договор, наставниците се сложија на заедничко место за споделување на материјали во клауд технологија како би се зголемила ефикасноста во наставата, споделување на новини и материјали и понатамошна олеснета комуникација.

Обуките ги изведуваа универзитетски професори и претприемачи и меѓукои проф. Др. Марјан Бојациев, проф. др. Филип Ивановски, и асс. Македонка Димитрова.

За учесниците следеа комплет материјали за работа во групи и индивидуално, беа доделени и примероци од печатените материјали од обуките за младите лица, а на крајот беа секому доделени сертификати за успешно завршена обука. За брендирање на овие програмски активности се изработи и банер кој се истакнуваше на видни места за време на обуката за промоција на АППРМ и потребата од континуирни обуки за претприемништво.

Резултатите од спроведената евалуација на обуките се следните. Обуката им овозможила нови знаења и содржини со соодветни предавачи, а високи 75.3 % би ја препорачале на пријател. Исто така, повеќе од 90% се задоволни од материјалите за обуката, севкупното задоволство од обуката се оценува со 97 %.

Спроведена е постапка за јавна набавка на услуги за одржување на образовни обуки по оглас бр.01/2018 објавен на веб страната на Бирото за јавни набавки. Врз основа на спроведена постапка избран е најповолен понудувач, односно Американ Колеџ - УАКС (Институт за претприемачко образование и лидерски развој) со кого е склучен Договор за реализација на образовни услуги бр. 05-131/11 од 10.04.2018 година со вкупна вредност од 254.576,00 денари. Исплатата е извршена по реализација на предметот за јавна набавка во месец јули 2018 година.

1.5 Претприемачко образование

Главна цел на обуките на АППРМ за претприемачко образование на млади лица беше да се мотивираат слушателите да отворат сопствен бизнис преку примери од реалниот сектор во Македонија, да стекнат почетни претприемачки вештини и знаења како и да ја зголемат свеста за достапните Владини програми за финансирање и техничка поддршка во фазите на ран развој на бизнисот.

На обуките земаа учество 153 слушатели од Струмица, Тетово, Штип, Охрид и Скопје меѓукои 70% средношколци, 20 % студенти, 8% невработени лица и 2% вработени млади лица. Родовата структура броеше 65% женски и 35% машки лица, додека родовата распределба укажува дека имало 69% Македонци, 14% Албанци, 8% Роми, 3% Власи, 1 % Срби додека 4% биле неопределени.

Во подготвителниот период беа контактирани средните училиштата, факултетите, младинските организации, локалните самоуправи и локални организации-активисти на полето на поттикнување на претприемништвото, како и канцелариите за поддршка на АППРМ. Обуките беа реализирани во Струмица на 21-ви мај 2018 год., Тетово на 22-ри мај 2018 год., Штип на 28-ми мај 2018 год., Охрид на 29-ти мај 2018 год. и Скопје на 4-ти јуни 2018 год. Покрај традиционалните канали на комуникација за поголемо анимирање на младите беа понудени и онлајн регистарски форми за обуките. За зголемување на интересот беше реализирана и медиумска кампања преку информирање на националните и локалните радио, ТВ сервиси како и онлајн порталите при што резултираше во два ТВ прилози и пишани објави на информации за обуките и дузина објави на социјалните медиуми. Со цел запознавање на слушателите со дополнителните програми на АППРМ, како што е ваучерскиот систем, слушателите ќе останат информирани за идните активности преку следење на вебстраницата и Фејсбук страницата на Агенцијата, за чија расположливост им беше дополнително посочено.

Содржината на обуките беше внимателно избрана и прилагодена за целната група пришто ги содржеше следните теми: вмрежувањето и неговата важност, мотивациски говори за отпочнување на сопствен бизнис, разлика помеѓу вработување со приватен и државен сектор, идентификување на предности и слабости на сопствен бизнис, основни карактеристики на претприемачи и претпримачки процес, препознавање можности и следење трендови, генерирање на идеи, селекција и оценка на бизнис идеи како и нивна адаптација кон пазарна одржливост. Обуката се реализираше преку комбинација на практична обука и дискусии во траење од 5-6 часа со кафе пауза. Слушателите активно учествуваа по процесот на наставата по системот на претприемачко учење на Универзитетот Харвард (С.А.Д.) со примена на наставни листи, студии на случај и видео материјали. Обуките ги изведруваа универзитетски професори претприемачи и меѓукои проф. др. Филип Ивановски, асс. Македонка Димитрова, м-р Љубица Атанасова (наследник на бизнис) и Филип Шикалоски (претприемач).

За учесниците следеа комплет материјали за работа во групи и индивидуално, специјално приготвени испечатени и каталогизирани Водичи за отпочнување сопствен бизнис, а на крајот беа секому доделени сертификати за успешно завршена обука. За брендирање на овие програмски активности се изработи и банер кој се истакнуваше на видни места за време на обуката за промоција на АППРМ и потребата од континуирани обуки за претприемништво.

Резултатите од спроведената евалуација на обуките се следните. Обуката им овозможила нови знаења и содржини со соодветни предавачи, а високи 75.3 % би ја препорачале на пријател. Исто така, повеќе од 90 % се задоволни од материјалите за обуката, севкупното задоволство од обуката се оценува со 97%.

Спроведена е постапка за јавна набавка на услуги за одржување на образовни обуки по оглас бр.01/2018 објавен на веб страната на Бирото за јавни набавки. Врз основа на спроведена постапка избран е најповолен понудувач, односно Американ Колеџ - УАКС (Институт за претприемачко образование и лидерски развој) со кого е склучен Договор за реализација на образовни услуги бр. 05-131/11 од 10.04.2018 година со вкупна вредност од 261.639,00 денари. Исплатата е извршена по реализација на предметот за јавна набавка во месец јули 2018 година.

Агенцијата за поддршка на претприемништво на РМ е член во Националниот форум за вработување на младите во рамките на проектот WeB4YES – Организации на граѓанското општество од Западен Балкан во Поддршка на вработувањето на младите, чиј носител е “Београдска отворена школа“, а Национален младински совет на Македонија е партнерот за Македонија.

Проектот има за цел да ги зајакне чинителите од граѓанското општество со цел тие да дадат значителен придонес во решавањето на многу прашања од областа на вработувањето и претприемништвото преку нивните активности за застапување и надзор на национално, регионално и локално ниво и на тој начин да стават поголем фокус на потребите на младите граѓани во креирањето политиките.

Координатор на Проектот е Белградската отворена школа, а партнерите на проектот се: Здружението надвор од границите (Тирана, Албанија), Здружението за демократски просперитет - ЗИД (Подгорица, Црна Гора), Институтот за развој на млади КУЛТ (Сараево, Босна и Херцеговина) НВО Ленс (Приштина, Косово*), Националниот младински совет на Македонија (Скопје, ПЈР Македонија) и Меѓународниот центар Олоф Палме (Стокхолм, Шведска).

Важна компонента на Проектот е Националниот форум за вработување на младите. Со цел да се обезбеди одржлива платформа за дијалог меѓу граѓанските организации и државните власти во врска со националните политики за вработување на младите и претприемништвото, како и да се даде понатамошна поддршка на националните кампањи за застапување и локалните иницијативи, ќе се формира Национален форум за вработување на млади (НФВМ) во сите 6 земји и територии на кои се однесува проектот.

Целите на оваа платформа се:

- Да се разменат искуства меѓу граѓанските организации, државните власти и другите релевантни засегнати страни и да се обезбеди систематски пристап кон проблемите идентификувани во текот на заедничката работа на Форумот во согласност со потребите на младите граѓани.
- Да им се овозможи на организациите-учеснички да дејствуваат заеднички во подобрување на политиките за вработување и претприемништво и во следењето на нивното спроведување.
- Да се поддржат заедничките напори за градење на капацитетите на организациите-учеснички и граѓанско општество како целина во соодветно решавање на предизвиците наведени во Проектот.
- Да се координираат сите активности преку кои ќе се влијае на политиките и другите активности поврзани со исполнувањето на главните цели на Проектот.

Првиот регионален форум за вработување на млади се одржа на 20 и 21 јуни во х. Стоун Бриџ (Stone Bridge) во Скопје, додека Вториот регионален форум во рамки на проектот WEB4YES се одржа од 19 до 21 ноември во Драч Тирана. На двата форума присуствуваа претставниците од другите национални форуми од земјите на Западен Балкан и се споделија позитивни практики и соработки во насока на подобрување на политиките за вработување на младите. Претставници од АППРМ учествуваа во работата на двата регионални форуми за што се потрошени 13.652,00 денари или се вкупно за програмската активност претприемачко образование потрошени се 275.291,00 денари.

1.6 Кофинансирање на Европска недела на МСП

Европскиот ден на претприемачот (ЕДП) е иницијатива што ги поддржува градовите во промоцијата на свеста за претприемништвото. Градовите и државите се соочуваат со нова и моќна конкуренција, но сепак тие мораат да останат на конкурентно ниво. Концептот на ЕДП помага градовите успешно да се справат со сите предизвици преку потенцирањето на врската помеѓу претприемништвото и квалитетот на живот, и преку потенцирањето на важноста на локалните заедници, училиштата, и другите човечки релации за долгорочен успех. ЕДП исто така ја посочува важноста од имплементирањето проактивни политики, поддршката на стар-ап бизниси и нивно ширење, поддршка за дополнителен развој, и ревитализација на постоечки структури на вработување, и градење на силна мрежна интерконекција помеѓу луѓето.

Главна задача на ЕДП е да ја промовира свеста за претприемништвото на Европско ниво. Оваа цел е базирана на четири столба:

- ЕДП е структурна иницијатива која што ќе биде основана како цврст идентитет за различни настани низ цела Европа, секоја година.
- Развојот на ЕДП е базиран на искуството и идеите на креаторите на политики во различни градови низ Европа и структурирана синтеза на овие идеи е основата за функционирањето на ЕДП
- ЕДП ги поддржува приоритетите на Европските политики преку добрите практики, настани и мрежи за соработка, со цел ЕДП да прерасне во механизам за учење на градовите и економските зони и алатка за промоција на претприемништвото.
- ЕДП ги поддржува градовите да ги инкорпорираат своите настани кон реализација на главните Европски политики.

“Европскиот ден на претприемачот“ во Македонија се организира од 2006 година. Настанот е од големо значење за сите учесници во неговата организација, преку Градот Скопје, АППРМ, Министерството за економија, па се до самите учесници на настанот, гости и предавачи. Поаѓајќи од тоа, со заедничка посвететна работа, се успеа овој настан да се претвори во традиција така да и оваа година тој се организира во Скопје и низ други градови во Македонија.

Овогодинашниот настан се одржа на 5 Ноември во Битола и 14 Ноември во Скопје. Настанот се одржа во хотелот „Епинал“ во Битола и “Јавна соба“ - Скопје. За таа цел беа обезбедени простории и опрема за обезбедување на првокласни услови за одржување на работните сесии.

Агенцијата за поддршка на претприемништвото на РМ, традиционално е поддржувач на овој важен настан кој го промовира претприемништвото и претприемачката култура. Во духот на манифестацијата, како и во согласност со сеопштите трендови, тема беше претприемачкото образование со акцент на она кое поттикнува нови иновативни и креативни идеи и решенија за актуелни предизвици во општеството – како што е подигнувањето на свесноста за поголема заштита на животната средина.

Во рамките на манифестацијата, АППРМ ја третираше темата – екологија и иновации, со цел да поттикне размислувања за тоа кои знаења и вештини им се

потребни на претприемачите, чии бизниси имаат силна интеракција со животната средина, претставувајќи го проектот во кој АППРМ е еден од партнерите: Алијанса на знаење во Еко-иновативно претприемништво за зголемување на конкурентноста на малите и средните претпријатија – СМекоМП, од ИПА-Балкан-Мед програмата. Проектот, освен поради актуелноста на проблемот во овој дел од Балканот, воедно претставува и промоција на еко-иновативното претприемништво. Партнерите во овој проект имаат за цел да покажат како со заедничка имплементација на сеопфатен збир од активности посветени на унапредување на иновацијата во областа на менаџментот на еко-иновативното претприемништво, придонесуваат за одржливоста и на вкупната економија.

Во корелација со горенаведеното беше и презентацијата на активностите на компанијата Пакомак, од аспект на решенијата кои таа ги нуди во областа на справување со отпадот и одржувањето на чиста животната средина. На настанот присуствуваа 20 претставници од претпријатија, консултанти и јавниот сектор.

Вкупниот износ од 100.000,00 денари за кофинансирање на оваа точка е исплатен во месец ноември 2018 година.

1.7 Организирање на менторство помеѓу искусни претприемачи и стартап фирми

Главна цел на обуките за менторство помеѓу искусни претприемачи и потенцијални претприемачи беше учесниците да се запознаат со предизвиците за отварање на сопствен бизнис и клучните влијанија врз самоодржливоста на бизнисот.

На обуките учество земаа 93 слушатели од Скопје, тетово и Битола меѓу кои 67% средношколци, 18% студенти, 5% невработени лица и 10% вработени млади лица. Родовата структура броеше 51% женски и 49% машки лица. Во однос на етничката припадност 86% Македонци, 6% Роми, 2% Албанци, 2% Срби и 4% не се определиле.

Обуките беа организирани во Битола на 17-ти октомври 2018 год., Тетово на 18-ти октомври 2018 год и Скопје 19-ти октомври 2018 год. Покрај традиционалните канали на комуникација за поголемо анимирање на младите беа понудени и онлајн регистарски форми за обуките. За зголемување на интересот беше реализирана и медиумска кампања преку информирање на националните и локалните радио, ТВ сервиси, како и онлајн порталите што резултираше во два ТВ прилози и неколку пишани објави на онлајн порталите и дузина објави на социјалните медиуми.

Содржината на обуките вжбеше внимателно избрана и прилагодена за целната група при што ги содржеше следните теми: вмрежувањето и неговата важност, мотивациски говори за отпочнување сопствен бизнис, вмрежување со останатите слушатели за споделување на искуства, постигнување диференцијација во однос на конкурентите, специфики на бизнис моделот и конкурентска предност на бизнисот, вештини за додавање на вредност на бизнис моделот, нови модели на промоција и маркетингод. Дел од обуките се фокусираа на можностите за позиционирање на глобален бизнис со седиште во Македонија, како би се спречила намерата на младите за заминување од државата.

Обуките се реализираа под мотото “Од идеја до странски пазар“, а преку мотивациски говори и интерактивна дискусија во траење од неколку часа. Обуката беше реализирана во форма на панел дискусија каде што по излагањето на претприемачите и обучувачите, присутните поставуваа прашања и се развиваше дебата за апотенцијалите и потешкотиите кои ги носи со себе новиот бизнис.

Обуките ги водеше универзитетските професори претприемачи меѓу кои проф. Др. Филиоп Ивановски, ас Македонка Димитрова, но ги реализираа и истакнати претприемачи како што се м-р Љубица Атанасова (наследник на бизнис / ЛД Колант), Блаже Аризанов (со-сопственик на индискиот бизнис Stay Uncle), Горан Стојановски (со-сопственик на онлајн продавницата OutletON), Ивона Гилова (менаџер на стартап чоколаторија Белга Краун), Ирена Николовска (со-сопственик на луксузен бренд за ќанти Си-Мајами) и Сузана Димитријевска (сопственик на земјоделска задруга за производство и пласман на органска храна Липа). За учесниците следеа комплет на материјали меѓу кои и Водич за отпочнување сопствен бизнис, а на крајот секому беа доделени сертификати за успешно завршена обука. Резултатите од спроведената евалуација на обуките се следните: кај 67% од учесниците се определени да започнат сопствен бизнис во следните десет години, 30% по завршувањето на образованието, а 3% се неопределени. Обуката им овозможила нови знаења на 89% од слушателите, а дури 96% би ја препорачале на пријател. Исто така, севкупното задоволство од обуката се оценува со 96%. Сите присутни се изјасниле дека оваа форма на поттикнување за започнување на сопствен бизнис би ја посетувале неколку пати во годината.

Спроведена е постапка за јавна набавка на услуги за организирање на обуки за менторство помеѓу искусни претприемачи и стартап фирми по оглас бр.06/2018 објавен на веб страната на Бирото за јавни набавки. Врз основа на спроведена постапка избран е најповолен понудувач, односно Американ Колеџ–УАКС (Институт за претприемачко образование и лидерски развој) со кого е склучен Договор за реализација на јавна набавка бр. 05-306/14 од 20.06.2018 година со вкупна вредност од 169.000,00 денари. Исплатата е извршена по реализација на предметот за јавна набавка во месец октомври 2018 година.

1.8 Организирање на обуки за локални консултанти

Главна цел на обуката беше слушателите да се здобијат со дополнителни знаења и вештини, со кои ќе им се помогне на претпријатијата во зајакнување на нивната конкурентност на домашниот и странскиот пазар, согласно досегашните анализи за потребите од обуки кај малите и средните претпријатија кои делуваат во регионот и во Република Македонија. На обуката учество земаа 77 консултанти (од кои многумина сопственици на свои фирми и воедно консултанти) од Скопје, Тетово и Битола меѓу кои 22% женски и 78% машки лица. Во однос на етничката припадност, 85% Македонци, 1% Роми, 4% Албанци, 2% Срби и 8% не се определиле.

Обуките беа реализирани во Скопје на 25-ти септември 2018 год., Битола на 26-ти септември 2018 год. и во Тетово на 27-ми септември 2018 год. Содржината на обуките беше внимателно избрана и прилагодена за целната група пришто ги содржеше следните теми: што е конкурентност и конкурентна предност на бизнисот, нови пристапи кон постоечки услуги, интелектуална сопственост, меѓународно

проширување и заедничко настапување на странски пазари - кластерски пристап како и иновации во домен на производи и услуги, но и во начинот на комуникација со тековните и идните клиенти на компанијата.

Обуката се реализираше преку комбинација на практична обука и дискусии во траење од 5 и еден час пауза. Се примени методата на искусно учење во која слушателот е во фокус на наставата по системот на Универзитетот Харвард (С.А.Д.). Методите кои ќе се применија се студии на случај, видео материјали како индивидуална и групна работа, проследени со многу дискусија и споделување на искуства како позитивни така и негативни од страна на консултантите.

Обуката ја реализираше комбиниран тим од Македонија и Словенија и тоа: проф. др. Јака Вадњал, професор со меѓународно искуство во менторирање на консултанти и претприемачки бизниси, проф. др. Филип Ивановски, претприемач и консултант и асс. Македонка Димитрова, помлад истражувач и, пионер во кластерско организирање во Република Македонија преку Националниот совет за претприемништво и конкурентност.

За учесниците следеа комплет материјали од обуката (презентациите) и на крајот беа секому доделени сертификати за успешно завршена обука. За брендирање на овие програмски активности се изработи и банер кој се истакнуваше на видни места за време на обуката за промоција на АППРМ и потребата од континуирани обуки за претприемништво.

Резултатите од спроведената евалуација на обуките се следните. Обуката им овозможила на 72% од испитаниците нови знаења и содржини со соодветни предавачи, а 80 % би ја препорачале на пријател. Исто така, повеќе од 78% се задоволни од материјалите за обуката, севкупното задоволство од обуката се оценува со 92%. Како предлози ги издвојуваме следните: испитување на потребата од определени теми кои би биле од особен интерес за консултантите како што се видови иновации и регистрирање интелектуална сопственост, модели за претставување на странски пазари како и советување во процесот на семејни бизниси.

Спроведена е постапка за јавна набавка на услуги за организирање на обуки за локални консултанти по оглас бр.06/2018 објавен на веб страната на Бирото за јавни набавки. Врз основа на спроведена постапка избран е најповолен понудувач, односно Американ Колеџ - УАКС (Институт за претприемачко образование и лидерски развој) со кого е склучен Договор за реализација на јавна набавка бр. 05-306/14 од 20.06.2018 година со вкупна вредност од 211.000,00 денари. Исплатата е извршена по реализација на предметот за јавна набавка во месец октомври 2018 година.

1.9 Организирање на обуки за зголемување на конкурентноста на МСП

Главна цел на обуките на АППРМ беше слушателите да се запознаат со моделите за подигање на конкурентноста, зголемување на инвестициите, воведување на иновации и истражувачки активности, зајакнување на интернационализацијата, како и зголемување на капацитетите на вработените како и да ја зголемат свеста за достапните Владини програми за финансирање и техничка поддршка во фазите на ран и напреден развој на бизнисот.

На обуките земаа учество 161 слушатели од Куманово, Тетово, Штип, Охрид и Скопје меѓу кои 55% мажи, 45 жени, од кои 80 % Македонци, 11% Албанци, 6% Срби, 3% останати.

Во подготвителниот период беа контактирани МСП од базата на АППРМ, агенциите за вработување, стопанските комори, планските развојни региони и занаетчиската комора, секако информацијата беше споделена и преку локалните канцелариите за поддршка на АППРМ. Обуките беа реализирани во Тетово на 15-ти октомври 2018 год., во Скопје на 20-ти октомври 2018 год., во Штип на 25-ти октомври 2018 год., во Охрид на 26-ти октомври 2018 год. и во Куманово на 29-ти октомври 2018 год. Слушателите беа известени и преку локалните радио медиуми за настаните, но и преку фејсбук страницата на АППРМ, со што слушателите ќе останат информирани за идните активности преку следење на вебстраницата и Фејсбук страницата на Агенцијата, за чија расположливост им беше дополнително посочено.

Содржината на обуките беше внимателно избрана и прилагодена за целната група пришто ги содржеше следните теми: -знаења за подигање на конкурентноста, Идентификување на потреба за инвестиции во капитал, интелектуална сопственост, нови бизнис модели, маркетинг на помали компании, успешни модели за интернационализација како и алатка за мерење перформански кај вработени. Обуката се реализираше преку комбинација на практична обука и дискусии во траење од 5-6 часа со кафе пауза. Слушателите активно учествуваа по процесот на наставата по системот на претприемачко учење на Универзитетот Харвард (С.А.Д.) со примена на наставни листи, студии на случај и видео материјали. Посочуваме, дека за потребите на угостителската индустрија во Охрид, обуката и материјалите беа прилагодени на нивните потреби.

Обуките ги изведувааа универзитетски професори претприемачи и меѓу кои проф. др. Димитар Ковачевски, др. Татјана Маневска, проф. др. Филип Ивановски и асс. Македонка Димитрова

За учесниците следеа комплет материјали за работа во групи и индивидуално. За брендирање на овие програмски активности се изработи и банер кој се истакнуваше на видни места за време на обуката за промоција на АППРМ и потребата од континуирани обуки за претприемништво.

Резултатите од спроведената евалуација на обуките се следните. Обуката им овозможила нови знаења и содржини (80%) со соодветни предавачи (92%), а 82 % би испратиле свои вработени на наредните обуки. Исто така, повеќе од 88 % се задоволни од материјалите за обуката, севкупното задоволство од обуката се оценува со 94 %.

Спроведена е постапка за јавна набавка на услуги за организирање на обуки за зголемување на конкурентноста на МСП по оглас бр. 06/2018 објавен на веб страната на Бирото за јавни набавки. Врз основа на спроведена постапка избран е најповолен понудувач, односно Американ Колеџ - УАКС (Институт за претприемачко образование и лидерски развој) со кого е склучен Договор за реализација на јавна набавка бр. 05-306/14 од 20.06.2018 година со вкупна вредност од 254.000,00 денари. Исплатата е извршена по реализација на предметот за јавна набавка во месец октомври 2018 година.

1.10 Подготовка на годишен извештај – Обсерваторија за МСП

Главна цел на годишниот извештај за секторот на МСП е да создаде одржлив механизам за следење, анализирање и подготвување на политики кои ќе бидат пред се во интерес на приватниот сектор. Во таа насока, годишните извештаи што се подготвуваат секоја година, во голема мера им помагаат на креаторите на политиките во државата, пред се луѓето кои работат Министерствата надлежни за развој на МСП секторот и кои се задолжени за подготовка на стратегии, програми и акциони планови за мали и средни претпријатија. Покрај ова, податоците кои се обработуваат во овие годишни извештаи исто така се користат од страна на голем број институции, организации и проекти при изработка на најразлични анализи, трудови и извештаи.

Со анализата за 2017 година беа опфатени повеќе области од работењето на малите и средните претпријатија како што се:

- Макроекономската состојба
- Правна рамка
- Претпријатија во република Македонија - големина и структура
- МСП и надворешна трговија
- МСП и вработувањето
- Финансиска состојба и финансирање на МСП
- Даночна политика
- Бизнис демографија,
- Истражување и развој и иновации во МСП
- Профитабилност, инвестиции и финансии
- Компаративна анализа на состојбата на МСП во РМ, со состојбата на претпријатијата и деловните субјекти во регионот и ЕУ

МСП се двигатели на инклузивниот економски раст во Македонија и во создавањето на продуктивни и одржливи работни места. 2017 беше една од поспецифичните години на економски план, во која дојдоа до израз последиците од пролонгираната политичка криза врз домашната економија, изразени преку економска стагнација. За одбележување е што ризиците и неизвесноста беа поприсутни во првата половина, додека во втората половина на годината дојде до стабилизација на очекувањата и постепено забрзување на економијата.

И оваа година година продолжи трендот на намалување на невработеноста, поддржан од натамошната примена на активни мерки на пазарот на трудот, со што стапката на невработеност се сведе на 22,4%. Позитивните движења на пазарот на труд, заедно со растот на приватните трансфери и кредитирањето на населението, беа основни фактори за поддршка на приватната потрошувачка.

Првата половина од годината беше во знакот на политичката нестабилност, којашто се одрази со пад на економската активност, воздржаност кај домашните и странските инвеститори и променливи валутни склоности кај населението во однос на депозитите во банките. Сепак, во втората половина од годината, со

стабилизирањето на политичкиот амбиент и очекувањата на економските субјекти, дојде до подобрување на макроекономските остварувања, зголемени приливи на девизниот пазар и подобрена структура на депозитите, во полза на денарските депозити. Во целина, во 2017 година македонската економија забележа економска стагнација, што главно се должи на падот кај инвестициите којшто ја одразува воздржаноста на инвеститорите и застојот на крупните јавни инфраструктурни проекти, додека приватната потрошувачка и извозот и натаму се главните носители на растот. Се нагласуваат позитивните придвижувања кон крајот на годината, како и задржаните макроекономски фундаменти и остварената структурна преобразба во последниве години, коишто заедно со поволното надворешно окружување, даваат солидна основа за брзо враќање на патеката на солиден економски раст.

Во Македонија, според минатогодишниот извештај на Опсерваторијата за МСП, бројките одразуваат слична состојба со застапеност на МСП во однос на сите претпријатија како и во рамките на ЕУ.

Во однос на постоењето и работењето на Опсерваторијата за МСП при Агенцијата за Поддршка на Претприемништо на Република Македонија и нејзините годишни извештаи за секторот на МСП важно е да се истакне дека нејзина цел е создавањето на одржлив механизам за континуирано следење, анализа и подготовка на политики кои се во интерес на приватниот сектор во Р.М.

За таа цел, годишните извештаи во голема мера им помагаат на креаторите на политиките во државата, особено на луѓето кои работат во Министерствата, поточно во секторот за развој на МСП и сл. Овие извештаи се од есенцијално значење при изработката на најразлични анализи, трудови и извештаи од страна на голем број институции, организации и проекти.

При изработката на овие извештаи, Опсерваторијата преку *ex post* анализа се фокусира на учинокот на досегашните спроведени политики преку нејзиниот горенаведен механизам за следење, анализа и подготовка на истите. Главен извор на информации на Опсерваторијата се користи базата на податоци на Централниот регистар на Република Македонија, истата користи информации и од Народна Банка на Република Македонија, Државниот Завод за Статистика, Фондот за ПИОМ, Министерство за економија, Министерство за финансии, банкарскиот сектор и голем број други релевантни институции кои со своите информации придонесуваат за целокупната изработка на овој извештај.

Спроведена е постапка за јавна набавка на услуги за подготовка на годишен извештај за состојбата на малите и средните претпријатија во 2017 година по оглас бр.03/02/2018 објавен на веб страната на Бирото за јавни набавки. Врз основа на спроведена постапка избран е најповолен понудувач со кого е склучен Договор за подготовка на годишен извештај за состојбата на малите и средните претпријатија во 2017 со “Евросимонски консалтинг“ ДООЕЛ бр. 05-193/9 од 11.04.2018 година со вкупна вредност од 139.594,00 денари. Исплатата е извршена по реализација на предметот за јавна набавка во месец јули 2018 година.

1.11 Организирање на обуки за општествена одговорност и промоција на социјалното претприемништво

Во рамки на оваа програмска активност од страна на Институтот за економски развој и меѓународни односи – Охрид, беа организирани три обуки и тоа во Скопје, Тетово и Струмица на тема: Обука за општествена одговорност и социјално претприемништво.

Предавачи на овие обуки беа:

- Марија Матовска – национален координатор за Social Impact Award
- Љубомир Стојчески – социјален претприемач

Првата обука за општествена одговорност и социјално претприемништво беше одржана на 11.09.2018 година на која беа присутни 24 учесници (11 мажи и 13 жени), претприемачи од мали и средни претпријатија, како и млади луѓе кои имаат во план да стартуваат со свои бизниси од територијата на Скопје.

Втората обука се одржа на 12.09.2018 година во Тетово и на истата беа присутни 20 учесници (7 мажи и 13 жени), претприемачи од микро, мали и средни претпријатија, како и луѓе кои имаат во план да стартуваат со свои бизниси од територијата на Тетово.

Третата обука беше одржана на 13.09.2018 година во Струмица на која беа присутни 21 учесник (12 мажи / 9 жени), претприемачи од мали и средни претпријатија, како и млади луѓе кои имаат во план да стартуваат со свои бизниси од територијата на Струмица.

Обуките беа реализирани од 9.00 до 17.00 часот, со 15мин кафе/чај пауза и половина час ручек со пијалок обезбедени од организаторот. Користени беа печатени материјали, проектор, презентација, кратки инсерти, примери, банери на организаторите, на секој учесник му беше поделена папка со пенкало и работен материјал за обуката - агенда, бизнис канвас. На јавно и видно место беше истакнато логото на АППРМ во полн назив, и при секое обраќање, отворање или интервју во медиуми беше промовирана улогата и придонесот на АППРМ. Обуката беше најавена во локалните и националните медиуми со соопштение за јавност, и беше покриена од локалните медиуми и по социјалните мрежи.

На почетокот присутните беа поздравени од претставник на Агенцијата за поддршка на претприемништво, како и директорката на Институтот Охрид, Билјана Јанева, кои го истакнаа значењето на денешниот настан како дел од програмските активности на годишната Програма за поддршка на претприемништвото, конкурентноста и иновативноста на малите и средните претпријатија во 2018 година.

Обуките започнуваа со кратко запознавање на учесниците низ неколку прашања кои на предавачите им прикажаа слика за тоа каков профил на претприемачи имаат на самата обука за да самите теми ги прилагодат да бидат поблиску до самите учесници. Марија Матовска го презентираше концептот на општествено одговорни компании, односно низ примери од секојдневието направи споредба и разлика помеѓу традиционален и социјален бизнис. Низ интеракција и вежби беа дефинирани бизнис моделите на социјалното претприемништво и како тоа е регулирано во државата, како и примери во ЕУ и светот.

Во однос на темите на обуката, учесниците покажаа завиден интерес, активно учествуваа и прашуваа за примери за општествено одговорни практики, какви видови постојат и како можат да најдат примена во нивните претпријатија. Интересен момент беше што повеќето присутни не беа запознаени со концептот на општествена одговорност со примена за мали претпријатија, а уште помалку од нив беа запознаени со поимот социјално претприемништво.

Во продолжение на обуката, се пристапи кон промоција на концептот за социјално претприемништво. Предавачот Љубомир Стојчески ја раскажа својата приказна за основање на социјално претпријатие и како тоа функционира во пракса. Беше објаснето за бизнис моделите на социјалното претприемништво, правните норми, како и законските рамки. Исто така беше објаснет секој сегмент од Бизнис моделот Канвас кој им овозможува на претприемачите да направат одличен и функционален бизнис план. Потоа секој учесник пополни сопствен Бизнис модел Канвас за својата идеја/бизнис. На крајот, секој учесник пополни прашалник за евалуација и им беа доделени сертификати за учество на обуката.

Спроведена е постапка за јавна набавка на услуги за организирање на обуки за општествена одговорност и промоција на социјалното претприемништво по оглас бр.06/2018 објавен на веб страната на Бирото за јавни набавки. Врз основа на спроведена постапка избран е најповолен понудувач, односно Институт за економски стратегии и меѓународни односи-Охрид со кого е склучен Договор за реализација на јавна набавка бр. 05-306/15 од 20.06.2018 година со вкупна вредност од 161.500,00 денари. Исплатата е извршена по реализација на предметот за јавна набавка во месец октомври 2018 година.

1.12 Поддршка на женско претприемништво

Во рамки на оваа програмска активност се организираа две обуки во Куманово и Струмица за целната група жени претприемачи. Обуките беа организирани од страна на Институтот за економски развој и меѓународни односи – Охрид.

Првата обука на тема: женското претприемништво и конкурентност, се одржа на 14.09.2018 година во Дом на АРМ – Општина Струмица на која беа присутни 31 учеснички, а втората обука, на која беа присутни 32 учеснички, се одржа на 19.09.2018 година во Салата на Совет на општина Куманово. Учесниците на овие обуки беа претприемачки од мали и средни претпријатија, како и млади жени кои имаат во план да стартуваат со свои бизниси од територијата на Струмица и Куманово.

Обуките трааа од 9.00 до 17.00 часот, со 15 мин кафе пауза и половина час ручек. Користени беа печатени материјали, проектор, презентација, кратки инсерт, примери, банери на организаторите, на секој учесник му беше поделена папка со пенкало и работни материјали за обуката - агенда и бизнис моделот канвас.

На јавно и видно место беше истакнато логото на АППРМ во полн назив, и при секое обраќање, отворање или интервју во медиуми беше промовирана улогата и придонесот на АППРМ. Обуката беше најавена во локалните и националните

медиуми со соопштение за јавност, и беше покриена од националните и локалните медиуми и по социјалните мрежи.

На почетокот присутните беа поздравани од претставник на Агенција за поддршка на претприемништво, како и од директорката на Институт за економски стратегии и меѓународни односи – Охрид, Билјана Јанева.

Обуките започнуваа со кратко запознавање на учесничките низ неколку прашања кои на предавачите Марија Матовска и Љубомир Стојчески им беа потребни за да добијат слика за тоа каков профил на учеснички имаат на самата обука за да самите теми ги прилагодат да бидат поблиску до самите учесници. Предавачите низ дискусија со учесниците го дефинираа претприемништвото, односно низ кратки вежби се стекна информација што тие сметаат дека е женското претприемништво и како гледаат на тоа, за да после тоа низ примери од нивната пракса ги воведат и до поимот конкурентност и значењето на истиот за успешен бизнис.

Низ интеракција и вежби сите заедно дојдоа до карактеристиките на жените претприемачки, како и мотивите на една жена за стартување со свој бизнис, како можност за вработување, самостојност на работно место, немање друга алтернатива, добра заработка, немање можност за напредок на моменталната работна позиција, потреби за реализација во кариерата итн.

Во однос на темите на обуката, учесниците покажаа завиден интерес, активно учествуваа и дискутираа за бариерите кои се појавуваат при носење одлука за започнување на бизнис, како и финансиските можности и пречки, конфликтот помеѓу обврски околу семејството, незаинтересираност, немање мотив, возрастната граница, стравот од преземање ризик, страв од неуспех и слично. Секоја од учесничките преку својата приказна сподели за тоа како се одлучиле да започнат свој бизнис и како ги поминале бариерите.

Предавачите ги презентираа светските статистики за женското претприемништво, како и статистиките од Македонија и Балканот за тоа колку и во кои области дејствуваат жените. Беа дадени примери на жени успешни во својата област како од светот така и од Македонија, како Oprah Winfrey, Cristina Bowerman, Нина Ангеловска и многу други, а во дискусијата и учесничките покажаа завиден интерес за функционирање на женските бизниси и разгледување на статистиките за тоа кои се ризиците и колку е трајноста на истите.

За време на обуката успешни жени претприемачи, низ својата приказна, им го доловија на учесничките сето она за кое се разговара, од бариерите до решенијата пред започнување, па се до моменталното развивање на бизнисот, со примери од традиционален бизнис модел до имплементација на социјални и општествено одговорни практики.

Во продолжение на обуката зе зборувааше за конкурентноста, односно развивање на стартапи, целиот процес на развивање на едно претпријатие, односно животниот циклус на претпријатието. При ова детално беа објаснети стратегиите на конкурентност, SWOT анализата за која беше препорача секој ја направи повеќе пати во годината за да знае како му се развива бизнисот и до каде е во моментот, кои опции се на располагање. Зборувааше за подобрување на конкурентноста, односно им посочи дека маркетингот е работа на секој од тимот, не само на сопственикот или задолженото лице за тоа, постојано усовршувања на

производот/услугата е неизбежно, анализа и профил на конкуренцијата секогаш треба да се прави, детално истражување на пазарот треба да се прави најмалку еднаш годишно, како и постојано мерење и анализа на резултатите.

На обуката беше објаснет секој сегмент од Бизнис моделот канвас кој им овозможува на претприемачите да направат одличен и функционален бизнис план и полека низ дискусија го пополни истиот за една бизнис идеја, за да низ пример им се објасни на учесничките како сето тоа функционира. Потоа секоја учесничка пополнуваше сопствен Бизнис модел канвас за својата идеја/бизнис.

За време на обуките беше презентирана и успешната приказна на Фрешис која побуди огромен интерес, посебно во делот на профитот и опстанувањето на пазарот, брендирањето и маркетиншкиот успех. Учесничките се уверија дека со воведување на социјална компонента во нивните претпријатија не може да изгубат, напротив, само да добијат, поради тоа што тој концепт нуди подобро позиционирање на пазарот, пробив на европските пазари, максимизација на профитот, а со тоа воедно и помагање на локалната заедница или решавање одредени прашања во заедницата.

Секоја учесничка пополни прашалник за евалуација и им беа доделени сертификати за учество на обуката.

Спроведена е постапка за јавна набавка на услуги за организирање на обуки за женско претприемништво по оглас бр.06/2018 објавен на веб страната на Бирото за јавни набавки. Врз основа на спроведена постапка избран е најповолен понудувач, односно Институт за економски стратегии и меѓународни односи-Охрид со кого е склучен Договор за реализација на јавна набавка бр. 05-306/15 од 20.06.2018 година со вкупна вредност од 122.000,00 денари. Исплатата е извршена по реализација на предметот за јавна набавка во месец октомври 2018 година.

1.13 Кофинансирање на донаторски проекти

АППРМ е партнер во регионалниот проект „Воспоставување и промоција на менторските услуги за МСП во Западен Балкан - Фаза 2“, поддржан од Јапонската Агенција за Меѓународна Соработка – ЈИСА. Покрај АППРМ партнери во Проектот се Агенциите надлежни за поддршка на развојот на МСП од Србија – регионален лидер, Црна Гора и Босна и Херцеговина. Проектот предвидува воспоставување стандардизиран “систем“ на менторски услуги – со што се обезбедува одржливост и постојано подобрување на истиот, како сеопфатен и долгорочен процес на системска поддршка на претпријатијата во клучната фаза на нивниот развој.

Системот на менторски услуги во Македонија е дизајниран врз основа на спроведено посебно истражување, од чии согледувања меѓу другото се утврди и почетната инстанца, односно инволвирање на институционалната инфраструктура на АППРМ за поддршка на МСП на локално ниво (Регионалните центри за поддршка на развојот на МСП - РЦ), од која ќе се регрутираат идните ментори. На тој начин ќе се надградат нивните капацитети за испорака на стандардизирани услуги кон МСП, што дополнително ќе придонесе и кон нивната самоодржливост.

Со оглед на тоа што менторските услуги ќе се реализираат на локално ниво, локалните претпријатија како крајни корисници ќе ги користат придобивките од стандардизирани менторски услуги согласно јапонското, искуството од регионот и знаењето за водење бизнис и унапредување на работењето, што воедно ќе доведе и до подобрување на локалната економија.

Создавањето квалификувани ментори, чија основна улога е да постават дијагноза кај МСП и да им помогнат во реализацијата на планираните активности, се одвиваше низ процес на учество на соодветна Програма за обука и квалификационен систем. АППРМ во периодот март-мај 2018 година реализираше серија на обуки, на кои сертифицирани ментори од Србија го пренесуваа своето знаење, искуство, добрите практики од менторирањето (практични и теоретски знаења) на кандидатите за ментори, овозможувајќи истите да ги совладаат основите на менторирањето на МСП. Со исполнување на критериумите за учество во Програмата за обука, како и квалификациониот систем за ментори, 7 кандидати од мрежата на РЦ на АППРМ (што ја покрива целата територија на Македонија) и 4 кандидати од редот на вработените во АППРМ, се стекнаа со овластување да работат според овој систем на стандардизирани менторски услуги. Како поддршка низ процесот на менторирање подготвени се три прирачници и тоа за општо разбирање на менторството, прирачник за ново-основани и зрели претпријатија, како и дополнителни материјали во областите на маркетинг, финансиски менаџмент и бизнис план, управување со производство, човечки ресурси и комуникациски вештини.

Во мај 2018 година се одржа “Заеднички Координативен Одбор“ на кој се постигна согласност за планираните годишни активности, завршените активности (септември 2017 – март 2018 година) и активностите кои претстојат во наредниот период (април 2018- мај 2019 година). Исто така, беше истакната неопходноста Владата на РМ да обезбеди соодветен буџет за АППРМ што претставува предуслов за воспоставување функционален систем на стандардизирани менторски услуги. Во оваа насока реализирана е средба со претставници од Кабинетот на заменик претседателот на Владата на Република Македонија, задолжен за економски прашања и за координација со економските ресори.

Во јуни 2018 година претставник од Министерството за економија и претставници од АППРМ учествуваа на обука за јапонскиот систем на поддршка на МСП во Јапонија, со цел продлабочување на општото разбирање за начинот на функционирање на овие системи, а воедно и стекнување знаења кои треба да го олеснат дизајнирањето и воспоставувањето на системот на менторски услуги во Македонија.

Исто така, во извештајниот период редовно се одржуваат средби со јапонските експерти кои имаат за цел трансфер на знаења, добри практики, алатки и поддршка во почетните активности на воспоставувањето на функционален систем на менторски услуги, како и следење на извршувањето на активностите и нивно подобрување.

Во почетокот на Јули 2018 година, Агенцијата го објави првиот јавен повик за спроведување на менторски услуги кај 14 компании (7 почетни и 7 постоечки бизниси). Пријавувањето на компаниите се одвиваше со поднесување на пријава кај Регионалните Центри, дел од институционална мрежата за поддршка на МСП на АППРМ, кои по извршената проверка на техничките барања за учество на повикот,

селектираа и препорачаа за менторство по две компании од подрачјето кое го покриваат, односно 7 регионални области. Барањата на препорачаните кандидати беа доставени до Комисијата за избор во АППРМ, која по извршената верификација донесе одлука за менторирање кај избраните. Регионалните центри ги известуваа компаниите за одлуката на АППРМ и процесот на менторирање започна веќе од средината на Јули 2018 година.

Паралелно со процесот на менторство кај компаниите, кои веќе до средината на септември 2018 година ја имаа веќе спроведено фазата на дијагностицирање, започна и практичниот дел од обуката за овластените ментори. Овој дел од обуката беше спроведен од страна на искусни босански тренери, кои заедно со јапонските експерти направија две серии на практична обука (ОЈТ), при што таа секако се одвиваше во просториите на менторираните компании, а беа третирани областите каде што беше утврдено дека е потребна интервенција за надминување на тековните застои или пречки во работењето на компаниите. Исто така, за секоја од менторираните компании беше изработен акциски план за идентификуваната клучна точка на развојот на компанијата и истите беа поддржани во реализацијата на одредени чекори согласно расположивиот фонд на часови. Воедно како резултат на процесот на менторирање беше и функционалното поврзување на останатите услуги на АППРМ (инфопулт, самовработување и ваучерски услуги) во систем на поддршка на МСП. Менторираните компании се претежно од прехранбена индустрија, но и од туризам, услуги, производство на мебел, електроматеријали, недвижности, ИТ индустрија. Во компаниите беа третирани предизвиците пред се од областа на маркетинг, управување со производство, човечки ресурси. По секој циклус на ОЈТ, менторите подготвуваа извештај кој го доставуваа до АППРМ, која во целиот процес имаше улога на координатор и активно ги следеше сите активности на овластените ментори на теренските обуки со свои претставници кои ги придржуваа босанските и јапонските експерти во менторираните компании.

Во текот на ноември 2018 година, помеѓу двата циклуса на теренски обуки, АППРМ заедно со јапонските експерти, како дополнителна поддршка на менторите во процесот на менторирање, во Скопје одржа работна средба на сите ментори вклучени во процесот, каде тие можеа да ги споделат своите искуства за текот на процесот меѓу себе, но и да го искористат присуството на експертите на ЈСА и да побараат и добијат дополнителни корисни согледувања и совети кои ќе можат да ги применат веќе во вториот и завршен круг на ОЈТ. Важно за истакнување е дека ваквите средби беа оценети како исклучително корисни за менторите, не само за здобивање на повеќе знаења и искористување на искуството од другите, туку и за подобро вмрежување и воспоставување на практика на блиска и функционална меѓусебна соработка.

Процесот на менторирање заврши на крајот од ноември 2018 година, кога беше и крајниот рок за поднесување на завршните извештаи од страна на Регионалните центри за спроведените менторски услуги.

Процесот на мониторинг на успешноста на спроведениот менторски циклус се одвиваше во два дела: со посета на секоја од менторираните компании од страна на директорот и претставници од АППРМ заради добивање на мислење и утврдување на нивото на задоволност на клиентите од добиените услуги и преку разгледување и евалуација на завршниот извештај за секоја од менторираните компании од страна

на Комисијата за евалуација во АППРМ. Согласно процедурите за работа, Комисијата за евалуација во АППРМ подготви извештај со предлог за донесување одлука за исплата на средствата за извршените менторски услуги од страна на менторите во Регионалните Центри. Целиот процес беше завршен до втората половина на Декември 2018 година.

Завршувањето на менторскиот процес, кој сеопшто беше оценет како успешен, наметна потреба за натамошно развивање и проширување на системот на стандардизирани менторски услуги. За оваа цел, АППРМ иницира работен состанок со претставниците на РАС од Република Србија, како партнер со најдолго искуство и практика во имплементацијата на овој систем, но и присуство на овластените ментори и директори на Регионалните Центри.

На состанокот покрај задоволството од успешно реализираниот прв циклус на стандардизирани менторски услуги во Македонија, беа адресирани и некои прашања од значење за натамошниот тек на спроведување на менторскиот систем, како: изнаоѓање решенија за обезбедување на стабилно финасирање на системот, подобрувања на едукативниот дел за менторите, проширување на содржините со нови теми, посебно во областа на подобрување на продуктивноста и производствениот менаџмент и секако ставање на поголем акцент на најважниот дел од процесот на менторирање – подобрување и проширување на содржините во врска со дијагностика кај компаниите, што е неопходност за навремена и добро таргетирана интервенција. Во таа насока и потребата од обезбедување на систем за континуирано обновување и подобрување на знаењата и вештините на менторите е потреба.

Во продолжение, исто така, беше нагласена потребата од засилена и посеопфатна промоција на системот на стандардизирани менторски услуги заради поголема видливост и достапност до корисниците, но и истакнување на фактот дека тој заедно со сите други мерки и активности кои се спроведуваат преку АППРМ, веќе претставува заокружен систем за деловна поддршка на МСП.

Околу погоре наведените заложби и превземени активности врзано со натамошно развивање и надградба на системот на стандардизирани менторски како и регионалниот карактер на проектот беше одржан и Заедничкиот координативен состанок во Белград. Конкретно состанокот даде преглед на тековните состојби и постигнувањата на секој регионален партнер одделно, како и разгледување на можности за идното унапредување на системот, со цел исцрпно користење на алатките и знаењето на јапонските експерти во земјите на Западен Балкан.

Агенцијата за поддршка на претприемништво на Македонија (АППРМ) започна со имплементација на проектот Алијанса на знаење во Еко-иновативно претприемништво за зголемување на конкурентноста на малите и средните претпријатија, во рамките на ИПА, односно Балкан-Мед програмата.

Цел на проектот е воспоставување на алијанса на знаење помеѓу високообразовните институции и бизнисите заради промоција на еко-иновативното претприемништво на Балканот со заедничка имплементација на сеопфатен збир од активности посветени на унапредување на иновацијата во областа на менаџментот на еко-иновативното претприемништво и одржливата економија.

АППРМ е партнер во проектот заедно со уште седум партнери и тоа од Грција Универзитетот Македонија-департмант економија од Солун, што е лидер на проектот и Федерација на индустрии од Северна Грција, од Бугарија Бугарската индустриска асоцијација и Тракиа Универзитетот, од Кипар Кипарскиот Технолошки Универзитет и Кипарската претприемачка комора и од Македонија Универзитетот Св.Климент Охридски-Факултетот за економија од Прилеп.

Проектот е планирано е да се реализира за 24 месеци односно од 01.12.2017 до 01.12.2019 год. Согласно планот за имплементација на проектот од страна на АППРМ за периодот од 01.01.2018 до 30.06.2018 се преземени следниве активности: назначување на член на Управен одбор, назначување на Програмски и Финансиско/технички менаџер, учество на два координативни состаноци во Солун и Софија, спроведено истражување и изработен извештај од истражувањето за потребни Еко-претприемнички квалификации, како и изработени два извештаи за напредокот на проектот испратени до лидерот на проектот.

Од 30.06.2018 до 31.12.2018 се продолжи со активностите за реализација на проектот согласно планот на активности и дадените насоки од страна на лидерот на проектот. Беше реализирано, во две фази, истражувањето за Еко-иновации и потреби за обуки на заинтересирани компании, за што беа изработени два извештаи согласно потребната методологија. Извештаите беа дистрибуирани и презентирани пред партнерите во проектот како и пред поширока публика на Денот за претприемништво организиран од АППРМ. Се реализираа подготовки за следните активности на проектот како организирање на еднодневна работилница и изработка на ПР текстови за промоција и информација за проектот.

2. Финансиски извештај

Наведените програмски активности и плаќања се завршени заклучно со 30 декември 2018 година како што е наведено во финансискиот дел на овој извештај.